



> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**

**Regulier Overleg
Warenwet**

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511VX Den Haag

T 070 340 7911
F 070 340 5554
www.rijksoverheid.nl

Dossierhouder

Nikki Emmerik
ne.emmerik@minvws.nl
T 070 340 xxxx

Ons kenmerk

Verslag CWG
Milieucontaminanten d.d. 16-
2-2023

Secretariaat ROW

[dienstpostbusROW-
EU@minvws.nl](mailto:dienstpostbusROW-EU@minvws.nl)
www.row-minvws.nl

Verslag van de vergadering van Commissiewerkgroep Milieucontaminanten

Datum : 16 februari (online)
Commissie : DG SANTE
Ned. Delegatie : Nikki Emmerik (VWS)
Georgina van den Berg (NVWA)
Marloes Schepens (RIVM)

1. EFSA-rapport over de blootstelling aan zware metalen en jodium via de consumptie van zeewier en halofyten in Europa (presentatie van EFSA en eerste discussie)

EFSA geeft een presentatie over het recent gepubliceerde EFSA-rapport (EFSA Journal 2023;21(1):7798; <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.7798>). EFSA heeft hiervoor mandaat gekregen van de Commissie (Cie) in januari 2022. Aanleiding hiervoor was de indicatie van aanwezigheid zware metalen en jodium in zeewier(producten) en halofyten (n.a.v. de aanbeveling voor monitoring, Aanbeveling van de Commissie (EU) 2018/464) gecombineerd met een toename in de consumptie van zeewier(producten). De Cie heeft een berekening gevraagd aan EFSA van de consumentenblootstelling aan arseen, cadmium, lood, kwik en jodium. Met betrekking tot deze stoffen is op dit moment alleen een maximale residulimiet (MRL) van 0,01 mg/kg voor kwik in 'algen en prokaryote organismen' (in de pestidenwetgeving), en een maximumgehalte (ML) voor cadmium in voedsel supplementen op basis van zeewier (in de contaminantenwetgeving) gesteld.

Twee type algen worden beschreven door EFSA: microalgen (met name chlorella en spirulina) en macroalgen (ook wel zeewier genoemd; met name groen, bruin en rood zeewier; bijvoorbeeld wakame of nori). Halofyten zijn planten die gewend zijn om te leven in een zoutrijke omgeving (bijvoorbeeld postelein). Zeewier(producten) en halofyten zijn voedzaam en vormen duurzame alternatieven voor dierlijke eiwitten. Echter, ze bevatten mogelijk hoge concentraties van zware metalen en jodium.

Monitoringsdata waren gebruikt uit de periode 2011-2021, met name in voedsel en weinig in diervoeder. Deze data waren relatief beperkt in aantal en waren veelal van lage kwaliteit (veel ontbrekende informatie, bijvoorbeeld over percentage natgewicht). Bruine algen bevatten de hoogste concentraties aan contaminanten; groene algen de laagste concentraties.

Ook de consumptiedata waren redelijk beperkt (weinig consumenten van deze producten in de peilingen). Daarnaast waren de consumptiedata vaak gerapporteerd op geaggregeerd niveau, dus bijvoorbeeld niet uitgesplitst naar het type algen. Er waren met name gegevens over supplementen op basis van algen en rode algen (Laver).

EFSA heeft een blootstellingsberekening uitgevoerd voor de gehele populatie en voor 'consumers only'. Daarnaast heeft EFSA een blootstellingsberekening met een vervangingsscenario voor de gehele populatie uitgevoerd. In dit scenario zijn een aantal producten uit het huidige dieet vervangen door zeewierproducten, zodat een inschatting gemaakt kon worden voor de toekomst, mocht er een toename in de consumptie van deze producten zijn.

De berekeningen voor de gehele populatie zijn niet bruikbaar, want het aantal zeewierconsumenten is daarvoor te laag. Daarom ligt de focus op de berekeningen

voor 'consumers only'. Voor cadmium en totaal arseen was de hoogste gemiddelde blootstelling van 'consumers only' vergelijkbaar met de eerder berekende blootstelling voor de gehele populatie voor het gehele dieet. Voor lood, kwik en anorganisch arseen was de blootstelling via zeewier(producten) en halofyten berekend op ongeveer 10-30% van de totale blootstelling uit voorgaande blootstellingsberekeningen. Voor jodium was de hoogste gemiddelde inname via zeewier(producten) en halofyten in 'consumers only' 155 microgram/kg lichaamsgewicht per dag, ofwel >10.000 microgram per dag voor een volwassene van 70 kg. Ter vergelijking: de aanvaardbare bovengrens van inname van jodium is 600 microgram/dag voor volwassenen.

In het vervangingsscenario was de hoogste gemiddelde blootstelling voor alle zware metalen (behalve kwik) in de range van de eerdere blootstellingsberekeningen voor het gehele dieet. Hiermee zijn deze berekeningen vergelijkbaar met de berekeningen voor 'consumers only'. In dit scenario komen de belangrijkste bijdragen aan de blootstelling van zeewierpasta en zeewiersnacks.

Er wordt geconcludeerd dat er een hoge variatie is in de concentraties, afhankelijk van het soort zeewier, maar ook binnen een bepaald type zeewier (als gevolg van bijvoorbeeld de geografische ligging). Daarnaast is de conclusie dat de bijdrage aan de blootstelling via zeewier(producten) niet verwaarloosbaar is.

Denemarken geeft een presentatie over een recent rapport over de 'Nordic approach' met berekening tot zeewier en voedselveiligheid. Denemarken heeft geprobeerd een overzicht te maken van de verschillende typen zeewier. Ook hebben ze een overzicht gemaakt van de verschillende drooggewichten van elk type zeewier. Daarnaast tonen ze monitoringsdata van de noordelijke landen met betrekking tot dezelfde zware metalen en jodium. De geïdentificeerde risico's zijn vergelijkbaar met die van EFSA. De schrijvers bevelen geharmoniseerde wetgeving aan op dit gebied en harmonisatie in monsternamen door de inspectie.

De Cie vraagt om de ruwe data van de Noordelijke landen naar aanleiding van de Deense presentatie. Deze data zijn ook ingediend bij EFSA. Ook Spanje heeft een rapport ingediend met monitoringsresultaten en een risicobeoordeling met betrekking tot dezelfde zware metalen en jodium.

De Cie geeft aan dat ML's voor cadmium, lood en arseen nodig zijn, omdat eventuele effecten op de gezondheid als gevolg van een te hoge inname via zeewier niet uit te sluiten zijn. Daarnaast zijn mogelijk consumptie-adviezen nodig. De Cie denkt aan ML's voor bepaalde typen zeewier waarin hoge concentraties gevonden worden. De Cie stelt voor om ML's op basis van drooggewicht vast te stellen en met factoren te werken om terug te rekenen naar natgewicht. Ook de blootstelling aan kwik zou beperkt moeten worden; er is al een MRL via de pesticidenwetgeving. Er dient onderzocht te worden of deze voldoende hoog is. Met betrekking tot jodium zouden maximumniveaus in bijvoorbeeld supplementen op basis van zeewier vastgesteld kunnen worden. Voor jodium is samenwerking met de collega's van de werkgroep 'Voedingssupplementen en verrijkte voeding' nodig, want jodium is geen contaminant. Er dient bij de vaststelling van ML's ook rekening gehouden te worden met het effect van bereiding, want als gevolg daarvan kunnen concentraties omlaag gaan. In veel lidstaten zijn nationale limieten voor zeewier. Veel lidstaten zijn voor geharmoniseerde Europese wetgeving.

2. Nikkel:

- a. **Concept Verordening van de Commissie met betrekking tot nikkel in bepaalde voedselproducten**
- b. **Concept Aanbeveling van de Commissie voor monitoring van nikkel in voedsel**
- c. **Concept Uitvoeringsverordening van de Commissie, waarbij Verordening (EC) No 333/2007 gewijzigd wordt met betrekking tot monsternamen en analyse van nikkel in voedsel**

Het nieuwe voorstel (revisie 2) met ML's voor nikkel wordt doorgenomen door de Cie:

- *Noten*: Er worden twee categorieën binnen de noten voorgesteld.
- *Groente*: groente draagt relatief veel bij aan de blootstelling voor kinderen. De hoofdcategorie groente is verder opgesplitst in wortel- en knolgewassen, vruchtgroenten, koolsoorten, bladgroenten, peulgroenten, stengelgroenten, zeewier, en peulvruchten. Broccoli blijkt hogere concentraties te bevatten dan de andere koolsoorten en daarom is de ML voor koolgroenten naar boven bijgesteld. De ML voor paddenstoelen wordt verwijderd, want de bijdrage aan de blootstelling is erg laag.
- *Oliezaden*: de Cie stelt drie specifieke ML's voor (zonnebloempit, pinda en sojaboon) en geen algemene ML voor de hele groep.
- *Granen*: chiazaad valt onder de categorie granen en de ML's voor de andere granen zijn te laag voor chiazaad. Daarom wordt een aparte ML voor pseudogranen voorgesteld (waar chiazaad onder valt). Extra monitoringsdata voor sorghum worden nagevraagd bij de lidstaten.
De monitoringsdata die aan de basis van ML's liggen, dienen niet gecorrigeerd te worden op meetonzekerheid. Lidstaten geven aan dat haver mogelijk hogere concentraties bevat dan de voorgestelde ML. Er dient gecheckt te worden of die data met of zonder haverschillen zijn. De Cie heeft extra data ontvangen van de 'European Flour Milling Association' met betrekking tot tarwe. Bepaalde granen bevatten hogere nikkelconcentraties dan andere granen.
- *Chocolade(producten) en cacao*: er is een opsplitsing in twee categorieën. Op dit moment zijn er niet veel data. In de toekomst kunnen op basis van meer data verfijnde ML's vastgesteld worden.
- *Koffiebonen*: omdat kinderen geen koffie drinken, wordt de ML voor koffiebonen uit het voorstel gehaald.
- *Bewerkte voedingsmiddelen op basis van granen voor zuigelingen en peuters*: de ML is hoger dan de ML's voor granen en rijst, omdat deze producten ook pseudogranen kunnen bevatten.
- *Babyvoeding*: de variatie aan ingrediënten maakt het lastig om een ML te stellen.

De volgende stap is een 'targeted stakeholder consultation'. Commentaar kan nog ingediend worden tot 10 maart.

De aanbeveling voor monitoring wordt doorgenomen. Koffie en thee worden toegevoegd als producten om te monitoren. Er is discussie of vis en andere zeevruchten toegevoegd moeten worden; de nikkelblootstelling is laag voor deze producten. Toch worden deze toegevoegd, met name om informatie te verzamelen over de verschillende soorten vissen en hoeveel deze kunnen bijdragen aan de blootstelling aan nikkel via babyvoeding. Daarnaast worden aanbevelingen toegevoegd om kennis te verzamelen voor mitigatie-maatregelen. Commentaar op de aanbeveling voor monitoring kan tot 10 maart ingediend worden.

Commentaar op de Verordening uit punt 3.c ingediend tevens worden tot 10 maart.

3. Anorganisch arseen in vis en andere zeevruchten: update over de dataverzameling in Q4 2022

De Cie heeft inmiddels extra monitoringsdata ontvangen van diverse landen (inclusief derde landen) en stakeholders. Ook EFSA heeft data gedeeld over de periode 2019-2021. De Cie is bezig met een overzicht van alle data. De P95 zal vergeleken worden tussen de verschillende datasets (bijvoorbeeld EU versus derde landen versus stakeholders). Er zal een werkgroep georganiseerd worden, waarin

de stakeholders ook hun data kunnen presenteren. In de volgende werkgroep zal de discussie verder opgepakt worden.

4. Planning van de controleplannen voor contaminanten in 2023

De Cie deelt een overzicht van wat ingediend moet worden aan controleplannen. De plannen dienen uiterlijk 1 maart ingediend te worden. De controleplannen bevatten templates. De Cie licht één en ander toe.

5. Acrylamide – voortzetting van de discussie over

- a. de review van de bestaande referentieniveaus**
- b. het vaststellen van nieuwe referentieniveaus**
- c. het vaststellen van maximumgehalten**

De Cie licht de vorderingen binnen het dossier van acrylamide toe.

De monitoringsdata van acrylamide zijn gesplitst in de jaren 2016-2018 en 2019-2021. De referentieniveaus (benchmark levels; BML's) en ML's zullen worden vastgesteld op de data uit 2019-2021. ML's zullen vastgesteld worden op algemenere categorieën, zodat het risico op misclassificatie geminimaliseerd wordt. ML's zullen gesteld worden voor producten zoals ze op de markt geplaatst worden (het ruwe product), terwijl BML's ook gesteld (blijven) worden voor het product zoals dat geconsumeerd wordt (dus na bereiding).

Als er een ML voor brood komt, dan zal deze exclusief 'specialty bread' zijn (bijvoorbeeld brood met toegevoegd fruit of noten).

Alleen ontbijtgranen die een hittebehandeling hebben ondergaan, zullen een (B)ML krijgen.

Er zullen alleen ML's komen voor producten die op dit moment een BML hebben, tenzij er voor een specifiek product zoveel data beschikbaar zijn dat een ML gesteld kan worden.

De data uit 2021-2022 zijn op een rijtje gezet per categorie met een berekening van de verschillende percentielen.

Ook de verschillen tussen de verschillende periodes worden bekeken. Voor sommige categorieën zijn afnames te zien in de acrylamideconcentraties gedurende de jaren, terwijl voor andere voedselcategorieën juist toenames in de concentraties te zien zijn. Nog weer andere categorieën laten zowel toenames als afnames zien, afhankelijk van naar wel percentiel gekeken wordt. Ook zijn er regionale verschillen binnen Europa. Op grond van deze analyses is het lastig om tot BML's en ML's te komen.

Er is recent een studie gepubliceerd die concludeert dat acrylamide geen genotoxisch carcinogeen zou zijn en dat er daarom een gezondheidskundige grenswaarde afgeleid kan worden. EFSA zal de publicatie bekijken, maar zal hun recente opinie niet aanpassen.

De volgende stap is dat de Cie met concrete voorstellen komt. De Cie wil dit onderwerp graag in 2023 afronden.

6. Glycidyl esters en 3-MCPD-esters, voortzetting van de discussie over het vaststellen van maximumgehalten in voedsel

Er zijn momenteel ML's voor glycidyl esters en 3-MCPD-esters in plantaardige oliën. Daarnaast zijn er ML's voor 3-MCPD-esters in zuigelingenvoeding, opvolgzuigelingenvoeding, en dieetvoeding voor medisch gebruik die speciaal bestemd is voor zuigelingen, welke herzien (verlaagd) dienen te worden. Op basis van recente data zouden deze ML's verlaagd kunnen worden.

Daarnaast worden ML's voorgesteld voor babyvoeding en bewerkte voedingsmiddelen op basis van granen voor zuigelingen en peuters. Echter, er zijn maar beperkt data beschikbaar.

In het algemeen zijn er weinig recente data. Die laten weliswaar vaak een afname zien in de concentraties, maar het is lastig om op grond van zo'n kleine dataset conclusies te trekken.

Ook in deze datasets zijn afnames en toenames (en combinaties van toenames en afnames, afhankelijk van het percentiel) te zien in de tijd, maar dus op grond van kleine datasets.

7. Perchloraat in groene bonen

De huidige ML van perchloraat in groene bonen zou te laag zijn. Er zijn diverse datapunten ingediend die de ML van 0,05 mg/kg overschrijden. Perchloraat kan zijn toegenomen in de grond door bijvoorbeeld irrigatie en bemesters. Volgens de recente EFSA-data zou er geen probleem zijn met perchloraat in groene bonen. De Cie vraagt of lidstaten extra monitoringsdata hebben. Er blijkt alleen wat aan de hand te zijn met groene bonen en niet met andere groente.

Er komt een update van de risicobeoordeling van EFSA met betrekking tot chloraat en perchloraat, met name omdat de guidance over het gebruik van de *benchmark dose modelling* is geüpdatet. Mogelijk zullen de gezondheidkundige grenswaarden dan verhoogd worden. Echter, deze update staat verder los van de discussie over het wel of niet verhogen van de ML voor groene bonen.

8. AOB

De Cie geeft een update over de recast van Verordening (EC) 1881/2006: deze is aangenomen in de SCPAFF van oktober 2022. De Cie is nu bezig met de verschillende vertalingen van de Verordening.

In januari 2023 vond een technisch overleg plaats met lidstaten over genotoxisch carcinogenen, die vermijdbaar zijn in voedsel, en als een incident in voedsel terecht zijn gekomen. Het idee is dat er procedures komen hoe om te gaan met dergelijke incidenten. Er zijn diverse commentaren ingediend door lidstaten met standpunten.

Een lidstaat informeerde naar de mogelijke veranderingen in de Fukushima Verordening. Deze Verordening bevat maatregelen en stelt dat binnenkort revisies plaats moeten vinden. Japan voert druk uit om de maatregelen op te heffen. Er is discussie gaande over de te nemen stappen.

Den Haag, maart 2023